

ISAJON SULTONNING “ONA YURT” HIKOYASI VA YANGI O‘ZBEKISTONNING TARAQQIYOT STRATEGIYASI

Vahobova Namunaxon

*Qo‘qon davlat universiteti, O‘zbek tili va adabiyoti
yo‘nalishi 1-bosqich magistranti*

Annotatsiya

Maqolada Isajon Sultonning “Ona yurt” hikoyasida ifodalangan Vatanga muhabbat, milliy xotira va tug‘ilgan maskanga daxldorlik tuyg‘ulari tahlil qilinadi. Asardagi g‘oyalar Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasida belgilangan ta’lim sifati va ma’naviy tarbiya vazifalari bilan bog‘liq holda yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Isajon Sulton, “Ona yurt”, Vatan, milliy xotira, ma’naviy tarbiya, ta’lim, Taraqqiyot strategiyasi.

Bugungi ta’limning muhim vazifalaridan biri mustaqil fikrlaydigan, milliy qadriyatlarni anglaydigan va jamiyat oldidagi mas’uliyatini his qiladigan yoshlarni tarbiyalashdir. Bu jarayonda badiiy adabiyotning imkoniyatlari katta, chunki adabiy asarlar insonning ruhiy dunyosi, qadriyatlari va hayotga munosabatini anglashga yordam beradi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni bilan tasdiqlangan 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasida ham ta’lim sifatini oshirish, inson kapitalini rivojlantirish va ma’naviy taraqqiyotga alohida e’tibor qaratilgan [1].

Zamonaviy o‘zbek adabiyotining taniqli vakili Isajon Sultonning “Ona yurt” hikoyasi inson va makon, xotira va sog‘inch, milliy o‘zlik hamda ma’naviy qadriyatlar masalalarini yoritishi bilan ahamiyatlidir. Asarda qishloq shunchaki voqealar kechadigan joy emas, balki qahramonning bolaligi, xotiralari va ruhiy olami bilan chambarchas bog‘langan badiiy obraz sifatida gavdalanadi [2; 3].

Hikoyada qishloqning insondek jonlantirilishi alohida e’tiborga loyiq. Uning yo‘llari, bog‘lari, dalalari, suvlari va uylari qahramonni o‘tmishi bilan bog‘lab turuvchi ma’naviy belgilar vazifasini bajaradi. Shu tariqa ona yurt insonning hayotiy ildizlari va shaxs sifatida shakllanishiga ta’sir ko‘rsatadigan muhit sifatida talqin etiladi. Qishloq obrazi orqali yozuvchi Vatan tushunchasini muayyan geografik hudud doirasidan kengaytirib, uni xotira, mehr va daxldorlik bilan bog‘laydi.

Asardagi muhim motivlardan biri — sog‘inch. Qahramon boshqa joyda yashasada, tug‘ilgan maskani uning qalbida yashashda davom etadi. Boshqa joydagi farovon hayot ham qadrdon yurt o‘rnini to‘liq bosa olmaydi. Bu holat inson uchun moddiy qulayliklar bilan bir qatorda ma’naviy ehtiyojlar ham muhim ekanini ko‘rsatadi.

Hikoyaning yakunidagi ona yurt tuprog'iga singib, undan maysa bo'lib unib chiqish tasavvuri esa inson bilan uning tug'ilgan yeri o'rtasidagi uzviylikni ifodalaydi [2; 3].

“Ona yurt” hikoyasidagi mazkur g'oyalar Taraqqiyot strategiyasida belgilangan ma'naviy taraqqiyot va inson kapitalini rivojlantirish vazifalari bilan mazmunan mushtarakdir. Strategiyada ta'lim sifatini oshirish, o'quv dasturlari va darsliklarni takomillashtirish, yoshlarning intellektual salohiyatini rivojlantirishga e'tibor qaratilgan [1]. Adabiyot darslarida badiiy asarni o'rganish esa faqat syujetni qayta hikoya qilish bilan cheklanmasligi, balki uning inson tarbiyasi, milliy o'zlik va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishdagi ahamiyatini ham ochib berishi lozim.

Hikoyani o'qish orqali yoshlar Vatanga muhabbat balandparvoz so'zlardangina iborat emasligini anglaydi. Bu tuyg'u tug'ilgan joy, oila, mahalla, tabiat, tarix va xalq qadriyatlariga hurmatda namoyon bo'ladi. Asar o'quvchini o'z yashash hududining tarixi bilan qiziqishga, madaniy merosni qadrlashga va atrof-muhitga mas'uliyat bilan qarashga undashi mumkin. Shu jihatdan hikoya ma'naviy tarbiya bilan birga mustaqil fikrlash va badiiy tafakkurni rivojlantirish uchun ham imkon yaratadi.

Asarni ta'lim jarayonida o'rganishda qishloq obrazining jonlantirilishi, sog'inchi motivi va tabiat tasvirlarining vazifasiga e'tibor berish muhim. Talabalar qahramonning o'z yurtini nima sababdan sog'inishi, qishloq obrazi qanday ma'nolarni anglatishi haqida fikr yuritishlari mumkin. Shuningdek, o'z hududidagi tarixiy joylar, urf-odatlar va madaniy an'analar haqida izlanish olib borish orqali badiiy matn mazmunini hayotiy tajriba bilan bog'lash mumkin. Bunday yondashuv o'quvchining tahlil qilish, dalillar asosida fikr bildirish va o'z qarashlarini ifodalash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shu bilan birga, hikoyani faqat tarbiyaviy g'oyalarni tasdiqlash vositasi sifatida ko'rish to'g'ri emas. Uning estetik xususiyatlari, obrazlar tizimi va muallifning badiiy mahorati ham tahlil qilinishi zarur. Taraqqiyot strategiyasi davlat rivojiga oid maqsad va vazifalarni belgilaydigan hujjat bo'lsa, “Ona yurt” inson va Vatan munosabatini badiiy obrazlar orqali anglatadi. Ularning o'zaro aloqasi mazmuniy mushtaraklikka — inson kamoloti, ma'naviy qadriyatlar va jamiyatga daxldorlik masalalariga asoslanadi.

Demak, Isajon Sultonning “Ona yurt” hikoyasi Vatan, milliy xotira va insonning ma'naviy ildizlari haqidagi qarashlarni badiiy ifodalovchi asardir. Uni ta'lim jarayonida o'rganish yoshlarning milliy o'zligini anglashiga, mustaqil fikrlashi va ma'naviy dunyosini boyitishga yordam beradi. Hikoyaning tarbiyaviy imkoniyatlaridan badiiy-estetik tahlil bilan uyg'un holda foydalanish Yangi O'zbekistonning ta'lim sifati va ma'naviy barkamol avlodni tarbiyalashga doir maqsadlariga mazmunan hamohangdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida. <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
2. Sulton, Isajon. Ona yurt: hikoyalar. — Toshkent: Yangi asr avlodi.
3. Gulboyeva, F. Isajon Sultonning kompozitsiya yaratish mahorati (“Ona yurt” hikoyasi misolida) // Modern Science and Research. — 2022. — Vol. 1, Issue 1. — B. 22–25. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7295287>